

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Såfremt ingen gør indsigelse herimod, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

7) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 93: Forslag til folketingsbeslutning om undersøgelse af fordelingen af psykiske men hos hjemvendte danske soldater.

Af Pernille Frahm (SF) m.fl.
(Fremsættelse 03.02.2009).

Kl. 13:15

Forhandling

Anden næstformand (Søren Espersen):

Forhandlingen er åbnet. Forsvarsministeren.

Kl. 13:15

Forsvarsministeren (Søren Gade):

Tak for det. Jeg vil gerne starte med at sige, at jeg synes, at intentionerne bag det fremsatte beslutningsforslag både er relevante og hensigtsmæssige. Som det står i bemærkningerne til beslutningsforslaget, kan indsatsen i Afghanistan give voldsomme oplevelser og for nogle af vores udsendte soldater ar på sjælen.

Det, jeg bare vil henlede opmærksomheden på, er, at jeg rent faktisk mener, at forslaget er overflødigt. Det vil jeg gerne redegøre for, for det må ikke hos nogen opfattes som nogen form for arrogance. Forsvaret er allerede i gang med en tilsvarende undersøgelse og har faktisk været det længe. Den seneste og igangværende undersøgelse blev startet i september 2007. Det er et projekt, der skal supplere vores viden, så vi bliver bedre til at tilrettelægge vores indsats med størst muligt hensyn til soldaternes psykiske velbefindende.

Forsvaret er bl.a. ved at gennemføre en før, under og efter-undersøgelse af det hold soldater, der rejste ud her i februar 2009. Undersøgelsen vil afdække, hvilke faktorer der gør, at udsendte soldater kan udvikle efterreaktioner. Faktorer, der kan have indflydelse, er f.eks. udsendelsesperiodens længde, social støtte, ledelsesforhold, personlighedstræk og tidligere udsendelser. Samtidig indhenter forsvaret data på den enkelte soldat, f.eks. køn, alder, grad, familieforhold og ikke mindst personlighedstræk. Forsvarets

igangværende undersøgelse er betydelig mere omfattende end den foreslåede undersøgelse, vi behandler i dag.

Jeg har samtidig stor tillid til, at fagfolk har tilrettelagt vores undersøgelse således, at resultaterne bliver relevante og kan bruges konstruktivt. Det er så også til gavn for vores soldater. De fagfolk, jeg her hentyder til, er folk fra Aarhus Universitet, det er folk fra Forsvarsakademiet og ikke mindst forsvarets egne psykologer. Data-materialet i den igangværende undersøgelse adskiller sig fra det, der er foreslået brugt i beslutningsforslaget, for forsvarets undersøgelse bruger aktuelle og kommende journaler i stedet for tidligere sager.

En undersøgelse med udgangspunkt i tidligere sager vil være behæftet med en langt større usikkerhed, da de oplysninger, som skal bruges, ikke nødvendigvis er til stede. Jeg kan i den sammenhæng nævne, at forsvarets psykologer står foran at implementere elektroniske patientjournaler. Den foreslåede undersøgelse skulle medvirke til at forebygge og forhindre psykiske lidelser hos soldaterne, og det er præcis det samme formål, der ligger bag det projekt, som allerede er skudt i gang i forsvaret.

For god ordens skyld skal jeg så også henlede opmærksomheden på en misforståelse. Det fremgår af bemærkningerne til beslutningsforslaget, at 650 soldater fik psykologhjælp i 2008. Det er ikke korrekt. Der blev i 2008 oprettet 629 nye journaler, som omfatter både soldater og pårørende. Tallet 629 dækker altså over det antal visiterende samtaler, der er foretaget, og ikke over antallet af egentlige behandlingsforløb. En visiterende samtale er en indledende samtale mellem en psykolog og en soldat eller en pårørende. Samtalen bliver brugt til at vurdere, om vedkommende har behov for et egentlig behandlingstilbud. Det forholdsvist høje tal skyldes til dels også, at forsvaret i 2007 udsendte ca. 20.000 breve til tidligere udsendte. Formålet med disse breve var bl.a. at gøre opmærksom på en tidsbegrænset mulighed for støtte fra forsvarets psykologer, og på den baggrund blev der oprettet cirka 200 journaler.

Mere generelt kan man selvfølgelig ikke være i tvivl om, at soldater og deres pårørende kan blive kraftigt påvirket af udsendelserne. Det er helt naturligt, at voldsomme oplevelser afføder en slags overgangsreaktioner. I enkelte tilfælde kan reaktionerne få en mere permanent karakter, der kræver professionel behandling. Antallet af visitationer er heldigvis også udtryk for, at

forsvaret nu har en kultur, hvor det er helt og fuldt ud acceptabelt at tale med forsvarets psykologer. Det er en udvikling, jeg hilser meget velkommen, og som jo er et resultat af en målrettet indsats fra forsvarrets side og ikke mindst fra forsvarrets dygtige psykologer.

Jeg vurderer, at den undersøgelse, forsvaret allerede har iværksat, på bedste måde vil øge vores viden om udsendelsen af danske soldater. Selv om forslagsstillerne har samme formål med beslutningsforslaget, må jeg konstatere, at forslaget er overflødigt, i og med at vi faktisk har gang i – som jeg lige har redegjort for – undersøgelser, som vil dække det, som forslagsstillerne vil.

Derfor kan jeg ikke støtte det fremsatte beslutningsforslag, men jeg kan her fra talerstolen give tilsagn om, at jeg selvfølgelig vil diskutere og informere om forsvarsundersøgelseres resultater i forløbet. Vi vil kunne have de første resultater i 2010.

Kl. 13:20

Anden næstformand (Søren Espersen):

Der er en kort bemærkning fra fru Pernille Frahm.

Kl. 13:20

Pernille Frahm (SF):

I forbindelse med Forsvarskommissionens arbejde blev der på et tidspunkt holdt en lille briefing om de her ting, og det var i forbindelse med den briefing, at jeg bad om at få en oversigt over, hvordan det her ser ud, hvordan de folk, der har fået psykiske skader eller psykiske efterveer efter at have været udsendt, fordeler sig i forhold til køn, alder, erhverv, uddannelse, civilstand, om de har børn osv. På det tidspunkt fik jeg det svar, at det vidste man ingenting om, og derfor vil jeg sige, at jeg sådan set er ligeglad med, om det her forslag bliver vedtaget, bare indholdet bliver gennemført.

Derfor er jeg da glad for nogle af de ting, forsvarsministeren sagde, men jeg syntes nu alligevel ikke helt, de var dækkende; jeg syntes, der manglede nogle ting i det, som ministeren svarede. Så kunne jeg sådan lige igen få en briefing om, hvad det er, man vil undersøge?

Kl. 13:21

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 13:21

Forsvarsministeren (Søren Gade):

Jeg skal sige tak til fru Pernille Frahm for hendes tilkendegivelse af, at hun også føler, at der sker noget.

Det, man gør, er, at man laver det, der hedder en før, under og efter-undersøgelse, hvor man følger et hold soldater i hele forløbet, og så kigger man på forskellige faktorer. Man ved godt, hvilke faktorer det er, der kan have en vis betydning, og det er udsendelseslængden, socialt tilhørsforhold, ledelsesforhold, personlighedsstræk og tidligere udsendelser. En af de faktorer, der selvfølgelig er vigtig, er netop personlighedstræk, for det, man jo gerne vil fra forsvarrets side, er at kunne identificere, om der er nogle ting i et menneskes opvækst, som gør det i særklasse sårbart over for de oplevelser, som soldaterne risikerer at få f.eks. i en mission som den i Afghanistan. Hvis man kan få identificeret de her personlighedsstræk og måske et mønster i de menneskers opvækst, vil man jo være i stand til at beskytte de pågældende, bl.a. ved at sørge for, at de får en funktion, hvor de oplever, som de kan få, er nogle andre, end hvis de går ude i Green Zone i Afghanistan. Så det handler simpelt hen om at prøve at minimere antallet af udsendte soldater, som får psykiske problemer.

Jeg vil sige til fru Pernille Frahm, at vi efterfølgende kan holde et møde i regi af Forsvarsudvalget, hvor jeg vil invitere chefpsykolog Vibeke Schmidt til at komme og fortælle om, præcis hvad det er, undersøgelsen skal klarlægge. Og mit tilsagn om at orientere udvalget undervejs står selvfølgelig ved magt.

Kl. 13:23

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Pernille Frahm.

Kl. 13:23

Pernille Frahm (SF):

Det vil jeg da med det samme sige tak til, og det synes jeg er en rigtig god idé.

Nogle af de ting, der blev nævnt, var f.eks. udsendelseslængden, og der vil jeg sige, at det, jeg har fået fortalt, er, at det sådan set ikke er udsendelseslængden, der er afgørende, og det kan måske godt komme som en stor overraskelse for mange af os. Det er heller ikke nødvendigvis de ting, man har været udsat for, der afgør, hvordan man får det bagefter, og derfor skulle man måske gå lidt mere ind i, hvordan forløbet har været:

Det, jeg hører, er, at hvis man har oplevet sin udsendelse som en, der gav fornuft, og som hang sammen, hvor tingene fungerede ordentligt og der var orden på arbejdspladsen – eller hvad man skal sige – så var det anderledes.

Med hensyn til det der med personlighedsstræk vil jeg sige, at der tror jeg måske også,

man skal gå mere ned i, om vedkommende har det, der hedder et home mind, og har et liv, der hænger sammen; det er meget mere det, end det egentlig er personlighedsstræk, der er afgørende, efter hvad jeg har hørt.

Kl. 13:24

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 13:24

Forsvarsministeren (Søren Gade):

Det er jeg nok ikke den rette til at vurdere, men jeg vil sige til fru Pernille Frahm, at både Aarhus Universitet, Forsvarsakademiet og forsvarets psykologer jo er inde over at tilrettelægge undersøgelsen, således at man får mest muligt ud af den. Og der kan være en, der helt sikkert er bedre til at redegøre for det, end jeg er, men jeg kan sige, at den undersøgelse, der er i gang, altså er mere omfattende end den, fru Pernille Frahm lægger op til.

Så vil jeg sige, at det er rigtigt, at udsendelseslængden ikke nødvendigvis betyder noget. Et af problemerne fra f.eks. Balkan var jo, at mange af de udsendte ikke kunne gribe ind. Her vil jeg henlede virksomheden på et meget grelt eksempel fra Screbrenica, hvor nogle hollandske soldater blev vidne til noget, de ikke kunne gribe ind over for. Og der har fru Pernille Frahm fuldstændig ret i, at det er svært for soldaterne bagefter, for de ville gerne have gjort noget, men de måtte ikke. I dag er missionerne jo en lille smule anderledes.

Kl. 13:25

Anden næstformand (Søren Espersen):

Der er ikke flere bemærkninger. Tak til forsvarsministeren. Herefter er det venstres ordfører, hr. Karsten Nonbo.

Kl. 13:25

(Ordfører)

Karsten Nonbo (V):

Det, SF ønsker med det her beslutningsforslag, er, som jeg læser det, at få undersøgt, hvordan de fysiske skader hos de hjemvendte soldater fordeles sig på alder, køn, uddannelse osv.

Mens jeg husker det, skal jeg sige, at vi i Venstre ikke kan støtte forslaget. Når det så er sagt, vil jeg sige, at jeg har al mulig sympati for forslaget, og jeg har især sympati for den tanke, som jeg ved ligger bag forslaget.

Man kan så spørge, hvorfor jeg ikke kan støtte det. Det er, fordi jeg egentlig mener, at det her forslag er en delmængde af det, der allerede bliver gjort, hvor man altså egentlig går videre. Forsvarsministeren fortalte jo om, at man siden

september 2007 har kørt en egentlig undersøgelse, og man er også i gang med en undersøgelse af det hold, der nu kommer hjem, så man er nået meget langt, og man gør meget.

Det, vi måske netop skal passe på, er at rubricere alt for meget, for vi risikerer, når vi rubricerer, at tabe noget, for det kan i de her sager være en liden tue, der vælter et stort læs. Det kan, som forsvarsministeren også var inde på, være det, at man var afmægtig, fordi man ikke kunne gøre noget. Det kan også være det, at det, man gjorde, blev en fiasko, fordi der var udefra kommende hændelser, som man bagefter uden grund går og bebrejder sig selv.

Det her er derfor noget, som vi virkelig skal arbejde med, og der bliver jo arbejdet på den her front for at beskytte vores soldater, når de kommer hjem. Vi bliver aldrig færdige, og man kan på en måde sige heldigvis, for vi bliver klogere og klogere, og der er flere ting, der kan gøres. Jeg har heller aldrig nogen sinde hørt forsvarsministeren sige nej til noget som helst på det her område. Vi har ansat psykologer og socialrådgivere, og de gør et kæmpearbejde.

Det foredrag, som fru Pernille Frahm henviste til, var, så vidt jeg husker, et, som blev holdt af Vibeke Schmidt. Det var et rigtig godt foredrag om det her, som bjergtog os alle sammen, hvor vi ligesom sagde: Vi kan godt være det bekendt, som vi gør, og kan vi gøre det bedre, skal vi også gøre det.

Kl. 13:27

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Så er det Socialdemokraternes ordfører, hr. John Dyrby Paulsen.

Kl. 13:27

(Ordfører)

John Dyrby Paulsen (S):

Jeg vil også starte med at sige, at vi Socialdemokrater faktisk godt kan støtte det beslutningsforslag, der er fremsat af SF. Når vi alligevel ikke stemmer for det, er det af de årsager, der allerede har været nævnt dels af forsvarsministeren, dels af hr. Karsten Nonbo, nemlig at der er sat en undersøgelse i gang, og at den undersøgelse måske i virkeligheden dækker lidt bredere end det, som SF har lagt op til. Det er der sådan set ingen grund til at være hverken ked af eller utilfreds med.

Jeg synes, det i den her sammenhæng er vigtigt at sige, at jeg ikke kan mindes, at vi, når vi har haft møde i forligskredsen, dvs. kredsen af partier bag det nuværende forsvarsforlig, ikke har haft det her emne oppe, for det er noget, der

optager os alle sammen, og det er noget, vi skal blive bedre til. Det kan godt være, at vi kan være tilfredse, som hr. Karsten Nonbo sagde, med det, der sker, men det her er i virkeligheden et af de områder, hvor vi aldrig bør være tilfredse, aldrig bør stille os tilfredse, men hele tiden komme videre. Om det så skulle kræve, at vi inddrager eksperthjælp fra andre lande, så synes jeg, at vi skal gøre det. Det, vi er i gang med nu, er at indsamle det datamateriale, som vi kan få fra danske soldater. Jeg synes, det er et vigtigt og meget afgørende stykke arbejde, der er i gang, og der er al mulig grund til at støtte det.

Jeg har en enkelt bemærkning til teksten i SF's beslutningsforslag. Man kan strides om det nøjagtige antal, altså om der var 650 eller 629 soldater, der sidste år fik psykologhjælp. Jeg synes i virkeligheden, at man skal passe på ikke at vende det på hovedet. Det er rigtigt, at vi inden for de sidste 2 år har set en stigning, men det afgørende er i virkeligheden, at vi får et system, hvor det at gå til psykolog ikke er sådan noget, man gør, hvis man er kvinde eller – om jeg så må sige – en tøsedreng, og vi har efterhånden fået de unge soldater til at indse, at det at gå til psykolog er en forebyggende ting og noget, de har gavn af.

Jeg har selv fulgt nogle af de her unge soldater de sidste 2 år og har haft jævnlige møder med dem, og jeg glæder mig over, at holdningen til at søge psykologhjælp er ændret. Det er det, vi skal holde fast i. Det forhold, at flere soldater søger psykologhjælp, er ikke nødvendigvis negativt. Det kan faktisk godt være et positivt udtryk for, at det er blevet mere acceptabelt, og det skal vi alle sammen være glade for.

Jeg tror, at en del af SF's forslag i virkeligheden er et resultat af, at SF ikke er med i forsvarsforliget og ikke er med i forligskredsen. Jeg synes måske i virkeligheden, når jeg sådan ser tilbage, at de partier, der ikke er med i den forligskreds, jo også har et krav på at få at vide, hvad det er, vi laver, og hvordan det skrider frem. Så jeg er meget glad for, at forsvarsministeren tilbød at give den information. Om det så skal være en skriftlig eller mundtlig redegørelse her fra talerstolen, må vi finde ud af, men jeg synes, det er meget vigtigt, at partierne uden for forligskredsen også har mulighed for at følge med i det her.

Kl. 13:30

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Pernille Frahm for en kort bemærkning.

Kl. 13:30

Pernille Frahm (SF):

Nu er det så en anden ordfører og ikke mig, der passer Forsvarskommissionens arbejde, så den diskussion med forsvarsforlig osv. må tages på et andet tidspunkt.

Men det, der fik mig til at bede om ordet, var det her med, at det godt kan være en positiv ting, at der er flere, der modtager hjælp nu. Det er jeg sådan set enig i. Men ligesom man ikke skal snakke det op, skal man jo heller ikke snakke det ned, vil jeg bare sige til hr. John Dyrby Paulsen. Vi ved, at der er flere, der er skadet nu, vi ved, at der også er et stort efterslæb, vi ved, at der er et problem, som vi først nu er begyndt at tage fat på, og det vil jeg bare bede ordføreren om at bekræfte.

Kl. 13:31

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 13:31

John Dyrby Paulsen (S):

Jeg er fuldstændig enig i, at man selvfølgelig heller ikke skal snakke det ned. Jeg synes bare, at vi skal glæde os over, at indstillingen til at få psykologhjælp i virkeligheden ser ud, som om den er ved at ændre sig. Jeg er heller ikke sikker på, at der er flere, der bliver skadet, jeg tror bare, at det er sådan, at man nu er i stand til at snakke om det på en anden måde.

Forsvarspsykologer har også en større viden, end de måske havde for 5, 8 eller 10 år siden, og det skal vi selvfølgelig glæde os over. Jeg er fuldstændig enig med fru Pernille Frahm i, at vi ikke skal tale det her ned, det er der slet, slet ingen grund til.

Kl. 13:32

Anden næstformand (Søren Espersen):

Der er ikke flere bemærkninger. Tak til ordføreren. Herefter er det Dansk Folkepartis ordfører, hr. Ib Poulsen.

Kl. 13:32

(Ordfører)

Ib Poulsen (DF):

For Dansk Folkeparti er det vigtigt at få belyst dette område.

I september 2007 iværksatte forsvaret på eget initiativ et projekt med samme fokus, som netop har til formål at give os den ønskede viden herom. Til orientering og som en særlig service til Socialistisk Folkeparti kan jeg sige, at det omtalte projekt forventes færdigt i 2010; og skulle Socialistisk Folkeparti efterfølgende finde behov for at få mere viden på området, påtager vi i

Dansk Folkeparti os selvfølgelig gerne et med-ansvar. Det er jo i alles interesse, at selv SF bliver klogere, ikke mindst hvis SF skal leve videre på illusionen om at være regeringsbærende.

Når vi i Dansk Folkeparti har taget ansvar i kampen mod den ekstremistiske del af islam, er det indlysende og logisk, at vi også med selvfølge- lighed tager ansvar for vores hjemvendte sol- dater med psykiske men og giver dem den bedste behandling. Der skal ikke være nogen som helst tvivl om, at Dansk Folkeparti er meget op- taget af de danske soldater både før, under og ef- ter deres hjemsendelse, og som vi har hørt fra både Socialdemokratiet og forsvarsministeren, er der jo en løbende dialog i forligskredsen. Jeg kan høre, at Socialistisk Folkeparti er meget inter- esseret i at komme med i forligskredsen efter- følgende. Men tilbage står, at Dansk Folkeparti ikke kan stemme for forslaget.

Kl. 13:33

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Herefter er det den radikale ordfører, hr. Morten Helveg Petersen.

Kl. 13:34

(Ordfører)

Morten Helveg Petersen (RV):

Tak til SF for at sætte dette vigtige spørgsmål på dagsordenen.

Det Radikale Venstre er stor tilhænger af, at forsvaret er særdeles aktivt i internationale op- gaver og internationale operationer, og af samme grund forsøger vi jo at indrette forsvaret på en sådan måde, at forsvaret er i stand til og bli- ver i stand til at deltage i internationale opgaver. Det betyder også, at der er flere, der vender hjem fra international tjeneste; der er flere vete- raner, kan man kalde dem.

Derfor er en logisk konsekvens af den politik jo også, at der skal være gode og ordentlige til- bud, når soldater vender hjem igen, ikke mindst på dette vigtige område angående psykologi- stand. Vi er for vores vedkommende meget ind- stillet på at kigge på, om der er ting, der kan gøres bedre i forhold til de tilbud, som soldaterne har og får, og kan der peges på forbedringer, er vi meget åbne over for at diskutere det nærmere.

Når vi ikke kan støtte beslutningsforslaget, som det ligger her i sin nuværende form, skyl- des det mange af de argumenter, som er frem- ført af tidligere ordførere, nemlig at det tilstræ- bes at skabe et endnu større overblik over for- holdene på dette felt. Når vi har fået det, er vi bestemt også parate til at gå videre og vil også

bringe det ind i de kommende forhandlinger om et kommende forsvarsforlig.

Kl. 13:35

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Så er det den konservative ordfører, hr. Helge Adam Møller.

Kl. 13:35

(Ordfører)

Helge Adam Møller (KF):

Jeg vil godt starte med at sige tak til SF for be- slutningsforslaget, også selv om vi ikke kan støt- te det. Årsagen til, at vi ikke kan støtte det, er jo den samme, som forsvarsministeren og andre har nævnt, nemlig at man er i gang med en un- dersøgelse, som vil give den viden, som SF efter- spørger, og når jeg takker, skyldes det jo, at det giver anledning til lige at fastslå et par princi- pielle ting i forbindelse med soldater og deres hjemvenden.

Selv om jeg godt ved, at SF's ordfører ved det, vil jeg sige, at jeg tror, der er mange danskere, der gennem de sidste år måske har fået den op- fattelse, at det store flertal af alle de soldater, der kommer hjem fra vanskelige internationale op- gaver, nok har taget skade på den ene eller den anden måde. Når jeg tror, der er mange, der har den opfattelse, er det jo, fordi man stort set kun hører om de få gange, hvor der er gået et eller andet galt eller en soldat virkelig har men. Der- for er det jo spændende, at man lavede en kæm- pestor undersøgelse sidste år, hvor ca. 1.000 sol- dater blev undersøgt at psykologer, og jeg vil godt citere et par ting fra det, der kom frem ved den kæmpestore undersøgelse, som blev udført af Institut for Militærpsykologi. Der står bl.a.:

Et flertal af alle soldaterne oplever, at de har fået større selvtillid og bedre overblik og er ble- vet mere modne i løbet af deres udstationering. Citat slut.

Der står videre:

Soldaterne får en enorm selvtillid ved at hol- de hovedet koldt og løse vanskelige opgaver, og så betyder det utrolig meget for dem, at de ople- ver, at de rent faktisk gør en forskel for lokalbe- folkningen, siger chefpsykolog Vibeke Schmidt. Citat slut.

En anden af psykologerne, Rikke Høgsted, har skrevet bøger om soldaternes bagland og fa- milie, og hvordan de oplever det. Rikke Høgsted peger lidt senere på, at soldaterne ikke kun ud- vikler sig personligt, men også har noget nyt at tilbyde den familie og det land, de vender tilba- ge til. Soldaterne har oplevet, hvad det vil sige at være afhængig af andre, når man er presset til

den yderste grænse, og det betyder, at de tager nogle sociale kompetencer og forståelser med hjem, som er yderst attraktive for det danske samfund.

Jeg synes, det er rigtig spændende, at omkring ni tiendedele af de soldater, der har været ude, er blevet stærkere mennesker. Men det betyder jo ikke, at vi ikke skal gøre noget for den tiendedel, de omkring 10 pct., som har nogle stærke efterreaktioner. Det betyder tværtimod, at vi skal gøre alt, hvad man overhovedet kan, for også at hjælpe dem, så de igen bliver helstøbte mennesker. Det er jo det, SF's beslutningsforslag lægger op til, og som forsvarsministeren også har sagt.

Lad mig nævne en anden spændende ting, der er sket. Fra Militærpsykologisk Tjeneste fik jeg forleden dag alle de bøger, man har udgivet de senere år. Nu har jeg selv to piger på 12 og 14 år, og der er bøger, der virkelig er målrettet den aldersgruppe. Der er lavet bøger med billeder og små fortællinger, som man kan give til barnet, hvis far eller mor er udsendt til Afghanistan eller Kosovo, og som fortæller et barn på det niveau noget om, hvad det betyder. Der er skrevet bøger specielt til teenagere, og der er lavet specielle håndbøger til skolelærere og andre, som i deres klasse har en elev, hvis far eller mor eller storebror måske er i Afghanistan.

Der er altså gjort utrolig meget. Men jeg indrømmer blankt, at jeg er enig med den socialdemokratiske ordfører i, at uanset hvor meget bedre vi er blevet – og det er vi faktisk blevet år for år, siden vi startede i begyndelsen af 1990'erne – når vi aldrig til vejs ende, for vi får ny viden, vi får nye erfaringer og vi kan også, i gåseøjne, huggede noget fra andre lande, der også har soldater udsendt.

Vi skal blive ved med at tilstræbe at blive så gode som muligt. Det er forkert at tro, at vi har nået det perfekte her i 2009, for det har vi ikke, men vi er kommet et langt stykke, og jeg glæder mig også til at se resultatet af den undersøgelse, forsvarsministeren nævnte, og hvad vi kan lære af den.

Kl. 13:40

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Så er det Enhedslistens ordfører, hr. Frank Aaen.

Kl. 13:40

(Ordfører)

Frank Aaen (EL):

Enhedslisten støtter det her forslag, der er fremsat af SF. Det er en meget vigtig problemstilling

for soldaterne, for deres familier, for samfundet, og det er selvfølgelig også derfor, at forslaget har fået så mange venlige ord fra alle sider i Folketinget.

Derfor kan vi jo godt undre os over, at man ikke bare stemmer for. Altså, hvorfor stemmer man så ikke for? Men VKO og desværre også Socialdemokratiet har været nede i kassen med de mest elendige Christiansborgundskyldninger og fundet den, der hedder, at det er et overflødig forslag, for det gør vi allerede. Det er da ikke noget argument imod et forslag, og jeg forstår det simpelt hen ikke. Det er noget, forsvarsbrødrene åbenbart har aftalt, som det så tit sker. Når vi har debatter om forsvarsspørgsmål her i salen, går forsvarsbrødrene sammen, i hvert fald VKO og Socialdemokratiet, og siger, at man nok hellere må gøre sådan her.

Jeg vil sige, at vi ikke bare undrer os over, at man ikke støtter det, jeg synes også, at det er ærgerligt. Jeg synes, det er ærgerligt, fordi den mulighed, vi har i dag med det her forslag, i virkeligheden er at vise, at vi alle sammen i Folketinget, uanset hvad vi mener om de krige, som danske soldater er sendt ud i, er dybt optaget af de mennesker, vi har sendt ud, og hvordan vi hjælper dem, når de er kommet hjem. Det gælder jo os alle sammen, at vi synes, det her er noget, vi skal tage hånd om, for uanset hvordan vi har stemt i Folketinget, er vi enige om, at det er Folketinget, der har ansvaret for, at de soldater er blevet sendt ud, og derfor har Folketinget også ansvaret for at tage sig af dem, når de kommer hjem.

Havde det ikke været meget flottere, hvis vi, ved at alle stemte for det her forslag, på den måde ligesom havde markeret også over for soldaterne, at her er der ingen slinger i valsen, her er hele Folketinget enig, her er der ikke plads til partidiskussioner, her siger vi bare, at det skal ordnes? Det kunne have været markeret, ved at vi i fællesskab stemte for. Men nu har man altså fundet de her sædvanlige Christiansborgundskyldninger for, at noget, som man siger er helt rigtigt, stemmer man ikke for alligevel.

Så har vi selvfølgelig noteret os, at forsvaret gør mere, end de har gjort tidligere, og det er jeg helt enig i. Altså, den debat, der har været, har dog sat nogle spor i virkelighedens verden. Man gør noget og er opmærksom på, at der nok skal gøres mere. Jeg vil bare sige, at det er beklageligt – det bør man også sige sådan en dag som i dag – at det har taget så lang tid at komme op i gear på området. Vi ved vist også alle sammen, at det

ikke lige var fra dag et, at man var klar til at tage ordentligt imod hjemvendte soldater. Vi må jo sige, at sådan har det desværre været under den her regering. Man har sendt folk i krig uden at have tænkt sig ret meget om vedrørende følgerne.

Vi har spurgt til, hvad man havde tænkt sig at gøre ved Irak, når man havde vundet og fjernet Saddam. Vi fik svaret tilbage, at det var der ellers ikke nogen der havde tænkt på. Vi har sendt folk til Afghanistan uden at sige til dem: Når I tager fanger, skal I gøre sådan og sådan. De blev bare afleveret til amerikanerne, og det er et rent held, at de ikke endte på Guantánamo og måske havde siddet der endnu. Og bare for at tage det sidste eksempel: Man sender et skib af sted for at jage pirater, og så har man glemt at tænke over, hvad de skal gøre, hvis de fanger en pirat.

Det er jo eksempel på eksempel på, at man sætter noget uhyre dramatisk i gang med våbenindsats, som kan koste liv, uden at have tænkt igennem, hvad følgerne er, og hvad vi gør bagefter. Man siger om Irakkriegen, at vi har trukket os, fordi opgaven er løst. Opgaven er da ikke løst, der er et fuldstændig molesteret land, som man ikke ved hvad der skal ske med. Altså, krig er alvorligt, og det synes jeg altså ikke at man illustrerer at man er i stand til at håndtere.

Jeg vil også godt sige, at det er beklageligt, at når det gælder forsvars- og sikkerhedspolitik – det så vi senest med Forsvarskommissionen, som alle partier på nær Enhedslisten står bag – er det også sådan, at selv om man selvfølgelig også nævner andre ting, er bomber og krig det dominerende. Det er en forkert tankegang, for det løser ikke problemer, det skaber problemer.

Men jeg synes også, at man lidt undervurderer, hvad det er, man gør ved mennesker, man sender i krig. Uanset om de kommer hjem med få skader eller mange skader på sjælen, er der ingen, der går igennem en krigsindsats uden at få ar på sjælen. Måske skulle man tænke over, at det altså både er dem, det går ud over i det pågældende land, og de soldater, vi får hjem, som har ar på sjælen. Og lige meget hvor mange psykologer man får ansat, kan man ikke løse det. Man skal måske begynde at tænke på en anden måde for egentlig at løse problemerne.

Kl. 13:45

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. John Dyrby Paulsen for en kort bemærkning.

Kl. 13:45

John Dyrby Paulsen (S):

Det, der fik mig til at bede om ordet, var jo i virkeligheden, at jeg var lidt i tvivl om, om hr.

Frank Aaen var her, da vi andre fremførte vores ordførertaler, for hr. Frank Aaen siger jo, at det er fint, at vi alle sammen støtter SF's forslag – og det har vi jo alle sammen gjort; vi synes faktisk, det er et udmærket forslag, men vi siger også, at det, der gøres i øjeblikket i forsvaret, i virkeligheden er bredere end det. Det, der vel er essensen af i dag, er jo ikke spørgsmålet: Støtter vi det her forslag? Trykker vi på den grønne eller den røde knap? Det er jo ikke det, der er vigtigt. Det, der er vigtigt, er, at vi alle sammen er enige om, at det her er et område, der skal opprioriteres.

Det, jeg hørte forsvarsministeren sige, og det, jeg selv foreslog fra talerstolen, var i virkeligheden: Vi forligspartier må da også og specielt på det her område brede viden ud til de partier, der ikke er en del af forsvarsforliget. Det anerkender hr. Frank Aaen slet ikke. Vi skal have den sædvanlige svada om, at det hele er noget vås, og at det hele er noget l-o-r-t, undskyld udtrykket, men ingen anerkendelse af, at det her er et område, vi kan løfte i fællesskab. Det var det, jeg hørte hr. Frank Aaen bad om.

Var det ikke mere på sin plads i stedet at anerkende, at vi nu har et område, vi alle sammen kan være enige om, og som vi vil brede ud ud over forligspartierne?

Kl. 13:46

Anden næstformand (Søren Espersen):

Jeg vil ikke acceptere det udtryk, selv om det bliver stavet.

Hr. Frank Aaen, ordføreren.

Kl. 13:46

Frank Aaen (EL):

Jeg sagde udtrykkeligt, at det er noget, vi alle sammen er enige om. Jeg anerkendte, at forsvaret gør mere i dag, end de har gjort tidligere. Det gjorde jeg rent faktisk i min ordførertale, og selvfølgelig hørte jeg alle de andre ordførertaler.

Der står intet sted i det her beslutningsforslag, at man ikke må gøre mere, end det, der står der, vel? Så det er helt fint, hvis forsvaret gør mere end det, der står der. Og det er jo ikke noget argument for at stemme imod.

Selvfølgelig har det betydning, om der skal trykkes på de røde knapper eller de grønne knapper, for det er jo et signal om, om det her forslag er et, der har den fulde opbakning i Folketinget, eller om det bliver stemt ned. Det er jo facit; når vi skal stemme om det her, er det jo fa-

cit. Bliver det vedtaget, eller bliver det forkastet? Og der er ikke én soldat i det her land, der kan forstå, at det her forslag skal forkastes; der er ikke ét menneske, der kan forstå, at det skal forkastes, når alle er enige. Det er derfor, man skulle have været lidt mere storsindet og have sagt, at i dag bruger vi anledningen til i fællesskab at markere, at det er vi enige om.

Kl. 13:47

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. John Dyrby Paulsen.

Kl. 13:47

John Dyrby Paulsen (S):

Jeg skal bare høre hr. Frank Aaen: Er hr. Frank Aaen ikke enig i, at uanset hvad der bliver trykket på, når vi skal stemme om det her forslag, så fortsætter den undersøgelse, der er sat i gang, og som er sat i gang af de forligspartier, der står bag forsvarsforliget, og vi får nogle resultater til gavn for danske soldater? Er hr. Frank Aaen ikke fuldstændig enig i den betragtning?

Kl. 13:48

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 13:48

Frank Aaen (EL):

Fuldstændig, og det vil ikke blive forringet af at stemme ja til det her forslag, vel? Man kunne bare stemme ja til forslaget og så gøre, som forsvarsministeren siger. Det havde jo været en markering, og jeg synes, det er ærgerligt, at muligheden for at markere fra et enigt Folketing, at her er noget, vi står sammen om, ikke bliver udnyttet, men bliver brugt til, at man stemmer noget ned, som man ellers synes er godt.

Kl. 13:48

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. Ib Poulsen for en kort bemærkning.

Kl. 13:48

Ib Poulsen (DF):

Det er jo fantastisk, at når man deltager i de her diskussioner med hr. Frank Aaen om forsaret, kan vi altid få det drejet ind på USA og alle de fortræffeligheder, som USA står for i den henseende.

Så snakkede hr. Frank Aaen noget om, at der er slinger i valsen. Jeg kan sige, at der ikke er slinger i valsen fra forligspartiernes side på det her område. Vi har meget fokus på det, og hvis ordføreren havde hørt vores ordførertale, ville han have hørt, at der er meget fokus på det her.

Mit spørgsmål skal gå på, at hvis vi nu stemmer ja til det her meget sympatiske forslag, hvad skal der så ske med den undersøgelse, der

allerede er i gang? Skal vi have to parallelt løbende undersøgelser, eller skal vi stoppe den igangværende? Hvad har hr. Frank Aaen egentlig tænkt sig? Altså, skal vi bruge en masse ressourcer på at have to undersøgelser kørende, eller hvad er egentlig formålet med, at vi skal sige ja til noget, der allerede er sat i gang? Det her er jo et forslag, hvor man forsøger at sparke en åben dør ind.

Kl. 13:49

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 13:49

Frank Aaen (EL):

Der er ikke noget galt i at sparke en åben dør ind, for så er man sikker på, at den bliver ved med at være åben. Jeg er da sikker på – men det kan fru Pernille Frahm jo sige noget om bagefter – at hvis det er sådan, at det, regeringen gør, fuldt ud dækker det, der står i det her forslag, vil der ikke være nogen som helst, der vil gå af det, men man vil sige, at det er godt. Og der er selvfølgelig ikke nogen, der foreslår – det er da helt latterligt; det er lige så latterligt som argumentet for at stemme imod det her forslag – at det her skulle betyde, at man skal sætte den anden undersøgelse i stå eller have to sideløbende undersøgelser. Det skal man selvfølgelig ikke.

Kl. 13:50

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. Ib Poulsen – nej. Så er der en kort bemærkning fra hr. Karsten Nonbo.

Kl. 13:50

Karsten Nonbo (V):

Da jeg markerede, var det, før hr. John Dyrby Paulsen og hr. Ib Poulsen tog ordet, så der er egentlig ikke så meget at sige, andet end at jeg lagde mærke til, at hr. Frank Aaen sagde, at den her debat havde sat spor i den virkelige verden, og at jeg nu håber, at den virkelige verden fremover også vil sætte spor i hr. Frank Aaen, for det kniber det med.

Kl. 13:50

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 13:50

Frank Aaen (EL):

Nu står det jo enhver helt frit for at tage ordet for at komme med sin mening, og det er så også helt i orden, men man kunne eventuelt have forholdt sig til det, jeg har sagt, nemlig at jeg synes, det er underligt, at man ikke kan stemme for det her forslag, for det udtrykker det, vi alle sammen mener: Jeg synes i virkeligheden, det er

fløvt, at man kan få sig til at trykke på den røde knap og altså stemme imod, når det her forslag kommer til anden og sidste behandling.

Jeg kan ikke se andet, end at det da må være forunderligt for dem, der står udenfor og skal kigge på, at noget, vi alle sammen er enige om, stemmer V, K, O og Socialdemokratiet bare imod.

Kl. 13:51

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. Karsten Nonbo.

Kl. 13:51

Karsten Nonbo (V):

Jeg synes egentlig, det er udmærket, at vi har haft debatten om, hvad der er blevet gjort, og hvad vi kan gøre, men som hr. Ib Poulsen også sagde, er det netop at sparke en åben dør ind; altså, der er jo ikke nogen grund til at stemme om noget, som egentlig er en delmængde af det, der allerede bliver gjort. Det her er en lille delmængde af det store tiltag, der *bliver* gjort. Jeg anerkender, at vi får debatten, men jeg vil ikke anerkende, at den skulle ende ud i en andenbehandling og en afstemning.

Kl. 13:51

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 13:51

Frank Aaen (EL):

Jeg kunne igen ikke høre noget argument for at stemme imod det her forslag, og jeg kunne heller ikke høre noget argument imod det, jeg har sagt flere gange, nemlig at det havde været flot, om det her Folketing – og man kan jo overveje det til andenbehandlingen – på trods af uenighed om de forskellige krige, på trods af at vi har stemt forskelligt om krigene, står ved i fællesskab, at der på en ordentlig måde skal tages hånd om dem, vi som nation har sendt ud, når de kommer hjem. Det synes jeg havde været flot.

Kl. 13:52

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Forsvarsministeren.

Kl. 13:52

Forsvarsministeren (Søren Gade):

Tak for det. Grunden til, at jeg tager ordet anden gang, er simpelt hen, at jeg vil understrege, at jeg nu vil tage initiativ til, at der bliver afholdt et møde, hvor forsvarrets psykologer vil komme og redegøre for den undersøgelse, der for nuværende foregår. Og hvis det er således, at nogle af medlemmerne ikke er i stand til at komme, vil jeg sige til de pågældende, at så er de inviteret ud til forsvarrets psykologer, som de får lov til at

tale med, uden at der står en minister eller andre ved siden af, og således at man ved selvsyn kan konstatere, at der er et meget omfattende støtteprogram til soldaterne, som vi godt kan være bekendt, og som løbende bliver udviklet.

Der er ingen uoverensstemmelser mellem hr. Frank Aaen, mig som minister, regeringen, forsvarrets ansatte eller forsvarrets psykologer, for alle ønsker at gøre det bedst muligt for dem, der har været ude at løse en opgave, som vi her fra Folketingets side har pålagt dem.

Kl. 13:53

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til forsvarsministeren. Og så er det ordføreren for forslagsstillerne, fru Pernille Frahm.

Kl. 13:53

(Ordfører for forslagsstillerne)

Pernille Frahm (SF):

Jeg vil skynde mig at sige tak, for den her diskussion viser, at vi gerne vil det her, og at vi alle sammen gerne vil gøre det her så godt som muligt.

Når jeg alligevel har fastholdt forslaget, er det, fordi jeg synes, det er vigtigt, at vi bliver ved med at diskutere det her, for jo mere vi diskuterer det, jo mere øges forståelsen for, hvad det er, vi har med at gøre, og også forståelsen for, at de her ting kan være meget, meget svære for en lille – indrømmer jeg – gruppe at tackle bagefter.

Jeg har også fastholdt forslaget, for det kan godt være, at det, der foregår nu, er bredere, forstået på den måde, at det tager nogle temaer op, som ikke er nævnt i mit beslutningsforslag, men jeg tror faktisk, og det vil jeg så undersøge under udvalgsarbejdet, at nogle af de ting, jeg nævner, ikke er med i den undersøgelse, der er nu, og derfor er jeg rigtig glad for det tilbud, som forsvarsministeren kommer med, om, at vi prøver at samarbejde om det her i stedet for at fægte med hinanden med store lyssværd, eller hvad man nu fægter med. Det er jo sådan, at når vi diskuterer de her ting om krig og fred, bliver alt jo vendt, og det kommer meget nemt til at handle om alt muligt andet end det, det skulle handle om. Derfor har jeg lyst til at sige nogle ting om, hvad det *ikke* handler om.

Jeg hørte i nogle ordførertaler og indlæg noget om, hvorvidt SF nu skulle til at stemme for forsvarsbudgettet og sådan noget, men det handler det her forslag f.eks. ikke om. Det handler heller ikke om, hvad der står i Forsvarskommissionens redegørelse, som er så bred, at jeg næsten ikke rigtig kan se nogen, der ikke i sidste

ende kunne stemme for den, hvis det skulle være; det handler det her forslag heller ikke om. Og det handler heller ikke om, hvorvidt man er for eller imod, hvad der foregår i Irak eller i Afghanistan eller nogen som helst andre steder. Det er ikke det, det handler om. Det handler heller ikke om, hvorvidt man synes, at soldater gør det rigtige, og at de gør det på den rigtige måde osv. osv.; det handler det ikke om.

Det handler om at tage ansvar for, at vi har sendt folk ud i nogle opgaver, og at vi derfor også har et ansvar for, at de kan udføre de opgaver på en ordentlig måde og kommer hele hjem. Det handler også om at tage ansvar for, at de folk, vi sender ud, er topkvalificerede folk. Vi vil gerne have, at de folk, der får lyst til at melde sig til det her, er folk, der også tænker sig godt om, og hvis folk, der tænker sig godt om, får en fornemmelse af, at de bliver skidt behandlet i det job, så tænker de sig om en ekstra gang, og så finder de noget andet, og det er bl.a. derfor, jeg er optaget af den her debat. Vi skal netop have de folk, der tænker sig om to, tre, fire eller fem gange, og som, hvis det er det, de vil, alligevel siger: O.k., jeg gør det.

Det er rigtigt, som nogle har sagt, at det jo er en meget lille gruppe, det her rammer, at langt de fleste kommer hele hjem, og at en del oven i købet kommer hjem og siger, at de er bedre nu, end de var før. Det skal jeg ikke blande mig i, og jeg skal heller ikke blande mig i, hvad de er bedre til, og alt det her, men vi ved bare, at der altså er en lille gruppe, og at det er et lille mindretal – det er jeg helt enig i – som vi altså skal bruge tid på, også selv om det ikke er i proportion med, hvor stor eller lille gruppen er i forhold til de øvrige. Og det skal vi gøre, for ellers efterlader vi nogle mennesker og deres familier i et evigt helvede, foruden at vi forsyner det her samfund med nogle tikkende bomber, og det kan hverken vi, der står bag det her og har ansvaret, eller de mennesker, det drejer sig om, eller deres pårørende være tjent med.

Det er derfor, jeg gerne vil have, at vi skal vide så meget som muligt. I virkeligheden synes jeg, noget af det, hr. Frank Aaen sagde heroppefra, er en lille smule rigtigt, nemlig det her med, at vi måske nogle gange er tilbøjelige til bare at gå i gang og så finde ud af det hen ad vejen. Jeg kan ikke lade være med at tænke på, at vi jo godt ved noget om det her: hvad krig gør ved

folk. Det ved vi, for vi har en meget, meget fin lovgivning, der handler om frihedskampens veteraner, og den lovgivning tager jo netop højde for, at folk kan blive rigtig, rigtig syge og dårlige, ganske mange år efter det, de har oplevet, er forbi. Min egen far fik pension fra Frihedsfonden, og det fik han jo, i 20-30 år efter at krigen var slut, 20-30 år efter alt det, han havde oplevet, ja, det var faktisk mere, det var 30-40 år efter, at alle de her begivenheder var overstået. Indtil da har tingene sådan set fungeret godt.

Det siger noget om, at vi egentlig godt ved det, men at vi bare ikke rigtig har haft det med, fordi vi i så mange år ikke har været vant til at skulle sende folk i krig.

Vi skal vide mest muligt og vi skal sikkert være mere opsøgende, når det gælder folk, der har været sendt ud. Vi skal være mere lyttende over for de pårørende, der henvender sig, og vi skal være opsøgende. Jeg synes, det er flot, at forsvarsministeren har sendt breve ud, og jeg ved også, det har givet effekt, men problemet er altså, at det første, der sker for mange af de her folk, er, at de holder op med at lukke deres post op, de holder op med at tage telefonen, og de holder op med at kigge på nettet – de holder op med selv at foretage sig nogen ting. Det er derfor, vi er nødt til at vende ansvarligheden lidt mere i retning af, at vi skal være opsøgende. Om så det hele skal ligge i forsvarrets regi, kan vi diskutere på et andet tidspunkt, og det skal jeg nok sørge for at vi får lejlighed til i hvert fald.

Men altså en bedre inddragelse, mere opsøgende arbejde, mere viden, mere forståelse for familierne og mere anvendelse måske også af veteranerne i det her arbejde tror jeg vil være rigtig godt, og så tak for debatten.

Kl. 13:59

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren for forslagsstillerne.

Da der ikke er flere, som har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Såfremt ingen gør indsigelse herimod, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

8) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 94: Forslag til folketingsbeslutning om forsvarsloven.

Af Line Barfod (EL) m.fl.
(Fremsættelse 03.02.2009).

Kl. 14:00

Forhandling

Anden næstformand (Søren Espersen):

Forhandlingen er åbnet. Forsvarsministeren.

Kl. 14:00

Forsvarsministeren (Søren Gade):

Forsvarslovens § 17, stk. 1, nr. 1, har følgende ordlyd:

»Under krig eller andre ekstraordinære forhold kan forsvarsministeren uden retskendelse træffe foranstaltninger som omhandlet i grundlovens § 72 over for telefonsamtaler, postforsendelser og anden kommunikation.«

Forslagsstillerne bag beslutningsforslaget synes at lægge op til, at det er Folketinget selv, der med det foreliggende beslutningsforslag skal beslutte, om de i forsvarslovens § 17 indeholdte kriterier er opfyldt. Her må jeg altså lige så stille sige, at jeg synes, forslagsstillerne principielt på flere punkter går helt galt i byen.

Det er sådan set Folketinget selv, der bl.a. med en række bestemmelser i forsvarsloven har tillagt forsvarsministeren beføjelse til at kunne iværksætte en række særlige foranstaltninger i de helt ekstraordinære situationer, hvor det må vurderes påkrævet af hensyn til statens handlefrihed og sikkerhed.

Flere af de foranstaltninger, som ministeren, altså nu mig, har fået beføjelser til, har en karakter, der gør, at det i en konkret situation vil være helt åbenlyst, at de er iværksat. Det vil f.eks. nok ikke være hemmeligt ret længe, hvis der blev indkaldt hjemsendte værnepligtige, eller hvis forsvaret begyndte at regulere fiskeri, sejlads og lufttrafik. Andre beføjelser må dog i en helt konkret situation nødvendigvis finde anvendelse med absolut diskretion for at kunne opfylde deres formål. Og det gælder altså navnlig bestemmelsen i forsvarslovens § 17, stk. 1, nr. 1, som jeg må forstå at dette beslutningsforslag primært er rettet mod.

Om denne bestemmelse kan jeg mere generelt oplyse, at den med let varierende ordlyd har været at finde i forsvarsloven siden 1951, så der er altså ikke tale om en ny lov eller bemyndigelse. Som det fremgår af bestemmelsens ordlyd, er

det forsvarsministeren, som er tillagt beføjelsen til at vurdere, om bestemmelsens kriterier er opfyldt, og om bestemmelsen dermed eventuelt skal anvendes. Med beslutningsforslaget lægges der som nævnt op til, at Folketinget skal beslutte, om de i bestemmelsen indeholdte kriterier er opfyldt. Umiddelbart synes det helt overordnet at harmonere dårligt med principperne i øvrigt om forholdet mellem den lovgivende og den udøvende magt.

Til spørgsmålet om en eventuel konkret anvendelse af bestemmelsen vil jeg godt knytte nogle bemærkninger.

Først vil jeg sige, at det følger af bestemmelsens ordlyd og sagens natur, at bestemmelsen i forsvarslovens § 17 kun meget sjældent vil finde anvendelse, og at dens anvendelsesområde generelt kun kan antages at dække forhold, hvor statens handlefrihed og sikkerhed er truet. Her til kommer, at en eventuel anvendelse af bestemmelsen, i det omfang landet ikke befinder sig i en helt åbenlys krigssituation, må vurderes typisk at ville være baseret på et efterretningsmæssigt grundlag, som kun regeringen og altså ikke det samlede Folketing vil være i besiddelse af. Det er altså sådan, at Folketinget med bestemmelsen ved lov har tillagt forsvarsministeren nogle beføjelser, som kan anvendes under helt ekstraordinære forhold.

Det er også sådan, at der ved lov rent faktisk er sikret parlamentarisk indsigt med en eventuel anvendelse af bestemmelsen, idet regeringen i medfør af loven om Folketingets Kontroludvalg er forpligtet til at holde udvalget orienteret om væsentlige omstændigheder af sikkerhedsmæssig karakter, og i overensstemmelse hermed underretter regeringen, såfremt det måtte være aktuelt, Kontroludvalget om bestemmelsens anvendelse.

Det skal i samme forbindelse nævnes, at en offentliggørelse af oplysninger om en faktisk anvendelse af bestemmelsen ville kunne føre til, at øjemedet forspildes, og dermed undergraves selve formålet med bestemmelsens eventuelle anvendelse. Dette gælder også en oplysning om, at bestemmelsen ikke anvendes, idet det ville kunne danne basis for modsatte slutninger i en situation, hvor myndighederne ikke ville kunne oplyse, at bestemmelsen ikke var under anvendelse.

Når det så er sagt, og da jeg selvsagt er helt opmærksom på, at nogle, og der tænker jeg selvfølgelig på forslagsstillerne, finder det utilfredsstillende, skal jeg endnu en gang understrege, at